

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 4/2004 rd

Regeringens proposition med förslag om godkännande av protokoll nr 12 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 juni 2004 en proposition med förslag om godkännande av protokoll nr 12 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen (RP 121/2004 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningssekreterare Päivi Rotola-Pukki-la, utrikesministeriet
- specialrådgivare Anna-Elina Pohjolainen, justitieministeriet
- minoritetsombudsman Mikko Puumalainen
- professor Martin Scheinin
- doktor i administrativa vetenskaper Jukka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i maj 2000 upprättade protokollet nr 12 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna av år 1950. Protokollet innehåller ett allmänt diskrimineringsförbud. Förbudet är mer vittomfattande än artikel 14 i konventionen, som förbjuder diskriminering endast i fråga om rättigheter som anges i konventionen och dess tilläggsprotokoll.

Protokollet träder i kraft internationellt den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då tio av Europarådets medlemsstater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av proto-

kollet. För en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet träder detta i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet deponerats.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området lagstiftningen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som protokollet blir bindande för Finland.

Enligt motiven till behandlingsordning kan protokolle godkänna med enkel majoritet och

förslaget till lag om sättande i kraft av protokollet behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Protokoll nr 12. Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet protokoll nr 12 till Europeiska människorättskonventionen behövlig och angelägen. I artikel 1 stycke 1 i protokollet ingår ett allmänt förbud mot diskriminering. Enligt bestämmelsen ska varje lagstadgad rättighet garanteras utan diskriminering på någon som helst grund så som kön, ras, hudfärg, språk, religion, politiska eller andra åsikter, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

Diskrimineringsförbudet i protokollet är allmänt. Det har därmed en större räckvidd än förbudet i människorättskonventionens artikel 14, som bara gäller rättigheter som tryggas i konventionen och dess tilläggsprotokoll. Genom det tolfte protokollet lyfts diskrimineringsförbudet upp till en modern nivå i Europarådets ordning för de mänskliga rättigheterna. Förbudet i protokollet motsvarar såväl bestämmelserna i internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter som diskrimineringsförbudet i Finlands grundlag.

Enligt protokollets ingress hindrar principen om icke-diskriminering inte konventionsstaterna att vidta åtgärder för att främja fullständig och effektiv jämlikhet förutsatt att det finns objektiva och rimliga skäl för dessa åtgärder. Protokollet hindrar följaktligen inte konventionsstaterna att genomföra positiva särbehandlingsåtgärder, om sådana behövs för att verklig jämlikhet ska uppnås.

Förbudet mot diskriminering gäller enligt artikel 1 stycke 2 främst myndighetsutövning. Av propositionsmotiven framgår att meningen inte är att direkt förplikta staterna att förhindra diskriminering i förhållande mellan enskilda personer. Också på denna punkt är det alltså den euro-

peiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som avgör detaljinhållet och räckvidden för förpliktelserna i protokollet.

Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning Protokollet innehåller obestridliga bestämmelser som hör till lagstiftningen och därför behövs riksdagens samtycke till protokollet.

Innehållsligt står protokollet i samklang med grundlagens 6 § om jämlikhet och icke-diskriminering. Protokollet är också förenligt med grundlagens suveränitetsbestämmelser om att Finland deltar i internationellt samarbete i syfte att säkerställa fred och mänskliga rättigheter samt i syfte att utveckla samhället. Beslut om godkännande av protokollet fattas således med enkel majoritet.

Lagförslaget. Med hänvisning till det ovan sagda behandlas förslaget till lag om sättande i kraft av protokollet följaktligen i vanlig lagstiftningsordning.

Utskottet har gjort en språklig korrigerings i 1 § i det finska lagförslaget. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan sagda föreslår grundlagsutskottet

att riksdagen godkänner det i Rom den 4 november 2000 upprättade protokollet nr 12 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och

att lagförslaget godkänns enligt propositionen, men med ändring av 1 § i det finskspråkiga lagförslaget.

Helsingfors den 16 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Arja Alho /sd
medl. Leena Harkimo /saml
Hannu Hoskonen /cent
Roger Jansson /sv
Irina Krohn /gröna
Miapetra Kumpula /sd
Annika Lapintie /vänst

Outi Ojala /vänst
Klaus Pentti /cent
Markku Rossi /cent
Arto Satonen /saml
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.